

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 27. Aqua, quam ego dabo. Conditiones aquæ Dei perpende. Prima est, quod faciles sint, & gratis dentur, sicut aquæ de petra.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

XVI. Aqua mundi non fatiant.

Luc. 8. 15

rannile, modo in elocatione, modo in conductioe; quid dignitatem ardellio meris procurans viribus educere quasi calcando, huius & illius beneficentiam, illius quia potest opera sibi prævalere, & alterius sibi devincire potestatem. & paulo post omnes libebis videre rabida siti elangescerent: non enim hæc terrena nostrum sufficunt explere desiderium: imo verius dixerim, i lora scrius accendunt. Hoc nobis prodigus eloquatur, in quo Christus omnia nobis voluit esse delineata. Quid egit, torcularia calcavit, vas expressit, donec illi nulla superesset virtus, nulla facultates. *Dispansit substantiam suam. &c.* Et tibi, quæi rabiosa laboret siti, tamenque plusquam canina: *Falsa est fames, valida, &c.* Hæ sunt aquæ mundæ.

§. 27. Aqua quam ego dabo. *Conditiones aquæ Dei perpende: prima est, quod factiles sint, & gratis dentur sicut aqua de petra.*

75a

T Væ verò Domine aquæ quales sunt: *Omnis qui biberit ex aqua hac, quam ego dabo ei non sitiet in æternum, sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.* O verba divina! & quis locum habeat, aptius dixerit, spiritum, eorum vnum quodque considerandi quàm accuratè diuina suæ gratiæ aquas describit! D. Aug. per aquas Christi intelligit Spiritum S. & D. Chryso. idem confirmat conformiter D. Evag. gelista. quando referens id, quod Christus dixit, ad illas inuitans, & exclamans: *Siquis sitit, veniat ad me & bibat, & de ventre eius fluent aquæ viæ:* continuo subiungit *Hoc autem dicebat de Spiritu, quem accipientur erant credentes in eum.* Idem opinatur D. Basil. ad illa verba psalicti: *Fluminis impetus letificat civitatem Dei.* Porro in quantum Spiritus S. in nobis habitat per suam gratiam, committere intelligimus per eius aquas diuinam eius gratiam: *aquam viam vini scantem Spiritus gratiam appellas,* inquit D. Cyril. Illæ sunt eius aquæ: quia solus eas potest dare Saluator. Adverte autem cum D. Ambrosio, vim verbi. *Dabo,* quo Christus vitur: *Aqua quam ego dabo* data est gratia, secundum mensuram donationis Christi. *Ver quem maxima & pretiosa nobis promissa donantur, ut per hæc efficiamini diuina consortes natura.* Arbores hæc diuinam con-

(loquitur idem doctor) illo verbo vitur Propheta regius de Christo psalmo primo locutus: *Erit tanquam lignum quod plantatum est secus docuis aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo.* Est autem diuina gratia huius arboris diuinæ proprius fructus, quem ille solus poterat in mundum adferre: *Vidimus eum plenum gratia & veritatis & de plenitudine eius nos omnes accepimus, gratiam pro gratia.* Ipse fons est gratiæ, de quo emanat omnis gratia, ut alias exponimus. Dicit autem, quod fructus ille datur: *Fructum suum dabit.* Prima fons non hic congruere videtur (inquit ille) verbu dandi, loquendo de arboribus: quia dare, proprie loquendo, tantummodo dicitur de eo, qui liberam habet dandi voluntatem, quæ dat, quod dat, unde Christus eo verbo vsus est, de supremo omnium dono locutus quò nos Pater æternus dignatus est, suum nobis filium, dans vngentium, de clarans per hoc, quàm illum nobis bona voluntate tradiderit, & tantum ex illa nullo precedente titulo institit, quo ad hoc obligaretur. *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.* Et eadem phrasi loquitur D. iacobus, ut declaret, id quod nobis dat Deus, liberè meraque illum dare voluntate. *Qui dat omnibus affluenter.* Vnde apud Auctores, qui proprie loquuntur ac strictè, non inuenies (inquit) quod dicant terra dat herbas, sed producit, nec arbor dat fructu, sed fert fructu, ut videre licet in forma loquendi Spiritus S. in creatione mundi: qui dando terræ virtutem herbas producendi non ait: *det terra herbas, sed producat terra herbas,* non ait: *dent arbores fructum, sed germinent, verba de vobis S. scripturæ: Germinet terra herbam virentem, & facient em semen &c.* Et lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum. *Ligna terra.* (D. ait Ambrosio) *Fructum non dare, sed ferre dicuntur.* Ut quid igitur ait David: *Lignum quod fructum suum dabit?* Quia de Christo loquitur diuina arbore sapientiæ arbore vitæ, cuius fructus gratia est, & propriissimè dicit, quod ipse talem det fructum: ipse namque est, qui libera ac gratuita sua voluntate diuinam communitat abundanter gratiam, cui beneplacuerit, & quomodo voluerit, & per ipsam pro eius beneplacito illum recipimus: *Vnicuique nostrum data est gratia, secundum mensuram donationis Christi. Ver quem maxima & pretiosa nobis promissa donantur, ut per hæc efficiamini diuina consortes natura.* Arbores hæc diuinam con-

L 1111 a templare,

D. Ambrosii, templare, quã ratione suum offerat dare fructum. *Aqua quam ego dabo &c. Lignum vite, & sapientia* (Loquitur D. Ambrosius) *Dat fructum, hinc est, largitur donat.* Ipse solus est, qui proprie dicere potest, quod istas det aquas. Illa sunt (ait) quas vidit Ezechiel de templo, Christo inquam profloentes, viuas adeo, ut in mare delapsæ, illud dulcorarent, piscesque mortuos reuocarent ad vitam? Erant illa flumibus illius, quod procedebat de sede Dei & Agni. Ve vidit D. Ioannes: quia gratia de Deo procedit, eamque Deus nobis per Christi merita communicat, ve dicendum erit, Hæ sunt aquæ Christi, cuius declarat ipse prærogatiuas, tres earum exponens qualitates mundanis aquis oppositas: sunt etenim obtentæ faciles, hominibus proprie, sicut extinguunt & satisfaciunt appetitui. Illas igitur expendamus.

IV.
Tres a- que Chri- sti condi- tiones.

V.
Cõditio quod gra- tis det.

Isa. 55.
Omnes sitiente: *venite ad aquas, & qui non habetis argentum, properate, emite, & comedite absque vlla comminatione.* Ostendit D. Ioanni Evangel. fluxu fluminum, de quo diximus, aquarum viuentium ipso crystallo splendidio rem: *Ostendit mihi fluium aquæ vitæ, splendidi- am tanquam crystallum, procedentem de sede Dei & Agni.* Aqua adeo viuentes, ve omnibus darentur accidentibus, & arbores illis irrigate adeo viuide erant, ve nedum eorum fructus sed & folia vitam infunderent mortuis, salutemque ægrotantibus optatissimam. Vident Ioannes has aquas, quã viuide sicut, quã præfocæ, quã fructuosæ? Igitur denunciat: *Qui sitit veniat, & qui vult accipiat aquam vitæ gratis.* Nihil aliud ad eos aliquid dandum exposci- tur, quã vt ipse illas velit: *Qui vult acci- piat gratis.*

VI.
Deus di- uicias nõ requirit

Satis superque de hoc diximus illa Domini ad Paralyticum verba ponderantes: *Vu sanus fieri?* Et optime dixit nobis ille apud Diuum Augustinum, de quo paulo superius, qui per- pensis laboribus quibus ad Imperatoris terreni gratiam scanditur, quibusque in illa proficitur, adiungit: *Amicus autem Dei, si volo, ecce nunc* bona, vt tibi sua gratia aquas largiatur cele- requirit, quinimo præcepit illis abrenunciare illi,

quos his vellet implere, suos Apostolos, & in- uenem illum, qui ab eo querebat: *Quid fa- ciendo vitam æternam possidebo, remitte, ac tunc præcepit: Vade vende omnia, quæ habes, & danda pauperibus; & veni sequere me, & habebis thesaurum in celo, vt te omnibus, quæ mundi erant, denudaret, Christum sequeretur; Clamat, is quibus nec aurum est, nec argentum vt emant; ore prophætico: *Et qui non habetis argentum, properate, emite, & Domine & quid ais? Venite, emite, qui non habetis argentum.* Hoc primum ab emptore quantum & recipitur, vt argentum habeat: etenim sine illo frustra mundanas sic, quantas, officinas accedit, vt serica, bombyci- na, aulæ, byssus &c. sibi comparet. Sic est, vt dicit, in illis, qui terrena hæc pretiosa con- quirunt, attrahon in mea officina non dantur pretiosa gratia mea aulæ, serica, & polymita virtutum, nisi pretio voluntatis; illi namque plura dantur, qui seruentiorem & eadem mea gratia acrius concitatum.*

Sepe numero verba illa Domini imitantes, quæ Diuus Paulus adducit quibus probat, quom- grauito nobis Deus sua offerat dona. *Ne dix- ris in corde tuo: Quis ascendit in celum: id est, Christum deducere, aut quis descendit in aby- sum? hoc est, Christum à mortuis reuocare: Sed quid dicit Scriptura? Prope est verbum in ore tuo, & in corde tuo &c.* Non à se exposcit, Deus, vt in celum ascendas aquas quaeritur, quas in mundi creatione cælis ipsi superpos- suit, vt Dauid testatur: *Aqua qua super caelos sunt.* Nec vt in abyssos descendas, vt eas quæ in profundo latent, inquiras: gratanter tibi illas dat, illas ex corde flagitant: *Prope est verbum in corde tuo &c.* Tam faciles sunt aquæ obtentæ vt eas ipse vitroneus offerat, ipse roget ipsos aquarum aspernatores. Quoties ad animæ tuæ graviter pulsat ostium, suas tibi offerendo mi- sericordias? *Ego sto ad estium & pulso, Ex in- genio predit D. Ambrosii conceptus ille, quem nota- tur in notissimis illis aquis de petra Horeb scaturientibus. Sicut nimia populus exarsit, ebat, ad Deum Moyses conf. git, postulans extingui necessitati remedium. Vade, præcepit Dominus, tu cum senioribus populi, percutite petram in montis Horeb cacumine præcellam, & fluat aquæ largissime: *Et exiit ex ea aqua, vt bis ad 17. populus.* Accessit promp- te Moyses ad petram, virgâ percussit, & in fontem conuertit, cum suauissimum, tum abundantissimum: idcirco vocatur*

vocantur aqua ille, mel: *Eduxit mel de petra.*
 Deut. 6. Prodit Apostolus & ait: Ne credideris opus hoc esse vacuum aut inane. quoniam in hoc nobis Dominus non contemnendam præmittit figuram eius, quod in mundum veniens factus homo esset impleturus: *In figura facta sunt nostri.*
 Et enim petra illa supereffluens regurgitans aquas, symbolum est Saluatoris, cuius aque nostrum essentia sitim extingunt: *Bibebant autem de spiritali, consequente eos petra: petra autem erat Christus.* Duo de petra illa commemorantur. Primum quod est spiritualis: *De spiritali.* Secundum quod illos sequeretur. *Consequente.* Quomodo ait: *De spiritali petra.* Nonne corporalis erat & visibilis? Unde quomodo dicit, quod eos sequeretur? Nonne semper eodem loco manebat immobilis? divinis sciant hæc verba mysteriis. Petram illam dicit spiritalem: licet enim in se corporalis esset, & sensibilis, mysteriis tamen & sacramentis erat plena spiritualibus, ex illa scaturientibus maiori veritate, quam a jure ex illa dimanantes: de quibus S. Patres miranda concipiunt.
 Verbum illud, *Consequente eos,* multi intelligunt, quod idem sit, ac *Satiante eos*, quod suis aquis sitim expleverit Israelitarum. Ita declarat D. Thom. *Consequente, id est, satisfaciens, eorum voluntati.* Sic enim indicat inquit propheta David: *Desiderium eorum attulit eis.* Similiter & D. Anselmus aliique Patres. D. Hieron. multorum hebraeorum indicat sententiam opinantium, quod ipsa petra in fontem mutata populum per viam comitaretur, quæ sententia, licet ut sonat, suas patitur difficultates est tamen admirabilis, si illam explicaveris cum D. Ambrosio, qui ait, quod petra tam vberes ex se gurgites diffunderet aquarum, ut ipsas sequeretur Israelitas, ita ut ipsas latras ac eas fugientibus, nihilominus post illos fluxu perpetuo sequerentur, & per ostia tabernaculorum intrarent, ac per quamlibet rimam, tali veritate, ut illas viderent, sicut & manna, & quæ Gallas fugerent: *Aqua fugientes populos sequebatur, ut biberent, ut non sitirent, redimebantur. Et non perirent.* Notate hæc verba. *Fugientes populos sequebatur.* Ad quid hæc omnia? D. Paulus inquit D. Ambrosio, vobis hoc exponit subiungens: *Petra autem erat Christus.* In illa petra Christus figurabatur, & non aquarum vicentiam & diuinarum: etenim illas tantâ largitur abundantia, tanquam multitudine gratiæ, ut nedum eas offerat postulan-

tibus, sed & ipsos eas fugientes sequatur, illis per portas eorum influat: ita ut aliquando tibi superflua, molestæque esse videantur. Quoties tanta te fatigavit abundantia gratiarum, quoties exclamasti: *Heu toties confiteri, toties communicare, tot stationes, tot conciones, tot sacra tot indulgentia!* Hinc tibi liquebit quam nullo negotio diuinæ gratiæ fontes obtundantur. Heu quam hoc iniquo fert animo Deus, qui has te videt vilipendere, gratis tibi oblatas, & quod ad aquatum curras ad cisternas fontentes, dissipatas, vermibus execrandas: *Obscurate oculi super hoc, & porta eius desolabitur.* *vehementer. Ducentim malis fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ. & foderunt sibi cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas.* Et paulo post: *Et nunc quid tibi visum via Aegypti, ut bibas aquam turbidam. & quid tibi cum via Assyriorum, ut bibas aquam fluminis?* Appellat aquam fluminis, aquam Nili, quæ semper gurgite fluit turbulento, ac lutofo. O prodigum! cum homo sit adeo bonorum amicus, & laborum inimicus, illa fectetur, quæ sunt ipsi de peccatis bonis viliora idque immensis laboribus, & illa bona deserat, ac contemnat, quæ vita sunt, vera solida gratiæque presentata. Quis non obstupescat. Magnos nobis præbet hæc materia discursus, omnibus obuios quæ ratione & intellectu possentur: in se namque reuertitur, dicat dignitatem ardore cum nobili illo generis relato: *Dic, quæ te, omnibus istis laboribus nostris, quo ambimus pervenire etc.*
 Faucat mihi Deus, qui ego ita laboro, tantis anxietatibus, curis, muneribus, correspondentis animi prætensionibus, illo venatoris dignitatem seu honorem, quem nescio num sim consecutus, & cum iam obtinero num mihi sit permansurus, & supremam tantummodo volendo dignitatem, quæ est esse filium Dei, ac regnorum eius omnium heredem, obtinere possum, nec tamen illi conquirendo vel parum adhibeam? Heu me damnatum (exclamat auri cupidissimus) quid studeo corporis & anime laboribus intentus, vires meas fortemque principalem exponens quatuor, solum inhians lucro, quos nescio an sim lucraturus, & obtentos num statim non sim perditurus: & cum ita ad manum habeam omnes cæli diuitias in æternum duraturas, non ad eas oculos vel semel dirigam? Me miserum (ingemiscat cum prodigo sensualis) quod infelix pereram appetitibus erosus carnalibus, sensibus istis

fert etiam nolentibus.
 Hiero. c. 2. 12.
 XII. Peccatores miseram suam deplorant fortem.
 LIII 3 ac.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

siderant satis facere sordidis & impudicis, ipsi porcis inhonestior: & qui gaudere possim, patet: domus opibus, in talem proles sum abiectiorem miseramque servitutem, subiecti diabolo mancipium? qui hac fieri credat. Obstupescant caeli, mirentur Seraphim, quinimo perpetua nos huius rei capiat admiratio. Hæc igitur est, prima aquarum Christi conditio, nimirum quod obtentu faciles sint, ut pote datæ. *Aquam quam ego dabo ei.*

§ 28. *Secunda conditio, quod propria sint hominibus, in quibus Deus residens, sit fons: Fiet in eo fons &c.*

Secunda conditio aquarum Christi ei est, ut propria sint homini: *Aquam quam ego dabo ei.* Illi in particulari. Et in hoc, quod Christus huius aquæ declarat excellentiam, asserit quod per modum dubij proposuerat Samaritana, & pro certo confirmat, quod illa difficile crederet, omnemque sepelit dubitatem. Et in hoc ipse capit se Dominus, quis esset, manifestare; quatenus hinc pateat, quam excellens sit hoc aquarum donum, quod illi offert, quantumque sit ille dignior, qui dixerat: *Da mihi bibere.* Dixit illi mulier respondendo ei, quod Christus de doni magnitudine, quod illi promittebat, dixerat dom aquam peteret, & celestis fontis si responderat aquas: *Numquid tu maior es Patre nostro Iacob, qui dedit nobis puteum?* Cui licet non responderi verbis hoc illi concedendo, & ita esse: si mando, prout illa interrogabat, ne mulieri daret occasionem, indicandi, quod hoc ex quadam superbo proferret arrogantia, vult nihilominus hoc illi opere confirmare, per hoc illi declarans, sic esse, quod scilicet maior esset & dignior Patre Iacob, ut per hoc ab illa cognitum eius sibi conciliaret reverentiam, & subiret suæ doctrinæ, obedientiæ, & adorationi semine voluntatem. Habuerunt Iacob ut vitum eminentem, meritisque sublimem, qui plurima à Deo consequeretur, eo quod huius putei aquas Provincie concesserat Samaritæ, ex quibus ipsi, eorum alimenta maiora & minora dabantur.

II. Hinc format suum Redemptor noster argumentum, quo seipso Iacob exponat esse superiorum. Si Iacob nomen obrinuerit magni atque excellentis, ob concessas vobis huius

putei aquas, quæ non nisi ad breve tempus sitim extinguunt, nec aquæ sunt vitæ, sed animalibus brutisque communes, quando sum ego dignior ac venerabilior ipso Iacob habendus, qui tibi aquas do, & exhibeo, quæ nedom ad breve tempus sitim extant, sed in æternum: etenim qui vel semel ex illis biberit aquas quas Christus exhibet, sitis ardorem non sentiet, in æternum. Deinde aquæ sunt vitæ, brutis ac animalibus non communes, sed creaturis propriæ tantum intellectualibus. Illas bruta non capiunt, nec ceteræ bibunt creaturæ corporales, non caeli, sol, luna, sidera: gratia namque participatio quædam est nature diuinæ, per quam anima in se esse recipit diuinum, omnibus, quæ nondum extollit, eminentius, imo ipsis Angelis, ac supremis dignius Seraphinis. Hanc non capit, nisi natura intellectualis Angelica scilicet & humana.

Accuratius hoc nemo describit, quam ipse Rex, & Propheta David: ut notat D. Augustinus, expendens Dei misericordiam qua cunctis prouidit creaturis abundanter. *Homines & iumenta saluabis Domine, quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam Deus. Filij autem hominum sub regimine alarum tuarum sperabunt, lubricabuntur ab obertate domus tuæ, & torrente voluptatû tuarum potabis eos: quoniam apud te est fons vitæ.* O Domine, quam magna, excelsa & multiplicata est misericordia tua/hoc significant illa verba si legeris ea cum admiratione. *Quemadmodum id est, quantum multiplicasti misericordiam tuam!* Ad onnes peruenit, ex eodito, multiplicatur, quantum totæ multiplicatur creaturæ.

Cum omnibus prouideas, omnibus des vitam, salutem, & alimentum, iuxta cuiusque naturam hominæ & iumenta multiplicans. *Homines & iumenta saluabis Domine.* Verum tamen hoc euidens liquet in eo quod si is offert hominibus. *Filij autem hominum &c.* Nota cum D. Augustinus, quod ponat homines & filios hominum: Licet enim in S. Scriptura sæpius hæc nomina idem significant, hic tamen diuersa donant, & alio secundum quod homo in se duas valde differentes complectitur naturas: vnâ generalem & communem animalibus, quâ participat cum iumentis, quocirca illos simul conuenit *Homines & iumenta.* Alteram suæ speciei propriam, scilicet intellectualem & rationalem, iuxta veramque illi consulit Deus: Secundum illam quam habet cum animalibus communem, illi prouidet, quemadmodum